

ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಂಗೆಯ ಕೈಗಂಟಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಯಾರೋ ಮಹಾನುಭಾವರು, ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಅವಳ ಹೆಸರಿಗೆ ಸೇವಿಂಗ್ ಖಾತೆಯೊಂದನ್ನು ತೆರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಣ ಇಡಲು ಹೇಳಿದ್ದರಂತೆ. ಅವಳು ಹಣ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವಳ ಖಾತೆಗೆ ಜಮಾ ಮಾಡಿ ಪಾಸ್ ಬುಕ್‌ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾಪದ ಮುದುಕಿ ಗಂಗೆ ಯಾರೂ ಮೋಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗೊಂದೆರಡು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಗಂಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪಾಸ್ ಬುಕ್ ತೋರಿಸಿದ್ದಳು. ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷದಿಂದ ಒಟ್ಟಾದ ಒಟ್ಟು ಹಣ ಸುಮಾರು 8 ಸಾವಿರ ಆಗಿರಬಹುದು. ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಲು ಏನಿಲ್ಲೆಂದರೂ 25-30 ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಖರ್ಚಿಗೆ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಅಂಥಾದ್ದರಲ್ಲಿ ಗಂಗೆ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ..? ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಚಾರ ಸರಿಹೊಂದಿದರೂ, 85 ರ ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಯಾರು ಹೊತ್ತಿರಬಹುದು.. ಎಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೊರಡುವ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯ ಗಂಟನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡ ಗಂಗೆ, ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವನಾಥ.. ಕಾಶೀ ವಿಶ್ವನಾಥ.. ಎಂದು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಯಾವಾಗ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದರೂ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ದಿನವಿದ್ದು, ನಮ್ಮ ಪಕ್ಕದ ಮನೆ, ಅನಂತರ ಅವರ ಪಕ್ಕದ ಮನೆ, ಹೀಗೆ ಅವಳ ಸವಾರಿ ಸಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಈಗಷ್ಟೇ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿ, 'ಯಾವೂರಿಂದ ಬಂತು ಗಂಗೆನ ಸವಾರಿ..? ಎಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಬಂತು ಕಾಶೀ ತಯಾರಿ..?' ಎಂದು ಮನೆ ಮುಂದಿನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಹಾಸ್ಯ ಭರಿತ ದ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದೆ. ಗಂಗೆಯ ಮುಖ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಋಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡಿತ್ತು.

ಗಂಗೆ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಬಾಯಿತುಂಬಾ ನಗುತ್ತಾ ಒಳ ಬಂದವಳು, 'ಮಾಬ್ಬು, ನಾನು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಂಟಿದ್ದೇನೆ. ಇದೇ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 15ಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ. ನಿಮ್ಮೂರಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಗೂ ಹೋಗಿ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ, ಹಣದ ಸಹಾಯ ಕೇಳಿ' ಎಂದು. ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಧಾನವೇ ಪ್ರಧಾನವೆಂಬಂತೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಗೆ ಇಂದು ಮಾತ್ರ ಗಡಿಬಡಿಯಲಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡಳು.

'ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯ್ತು ಗಂಗೆ, ನೀನು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗೋದನ್ನು ಕೇಳಿ. ನಾನಿಗ ಬೇರೆ ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಬರ್ತೇನೆ, ಇವತ್ತು ಸಂಜೆ ನಮ್ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿ, ಎಲ್ಲ ಮಾತಾಡೋಣ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆಂದು ನಾನು ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಸಂಜೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಗಂಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಊರಿನ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಗಳಿಗೂ ಹೋಗಿ, ತಾನು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವರು ನೀಡಿದ ಹಣ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ನಾನು ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದವಳೇ ನಾನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಅವಳಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಕಾಶಿ ಪ್ರಯಾಣದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟಳು.

ಗಂಗೆಗೆ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವ ಬಯಕೆ ಶುರುವಾದಾಗಿನಿಂದಲೂ, ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಗೋಕರ್ಣದ ಭಟ್ಟರು ಕಾಶಿಯಾತ್ರೆಗೆ ಜನರನ್ನು ಒಟ್ಟು ಮಾಡಲು ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ದುಂಬಾಲು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರುವವರು ಬೇಕಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಹಣ ನೀಡಲೂ ಸಹ ಗಂಗೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅರಿತಿದ್ದ ಭಟ್ಟರು ಏನೇನೋ ನೆಪ ಹೇಳಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ವರ್ಷ ಭಟ್ಟರು ಬಂದಾಗ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ ಗಂಗೆ ಅವರ ಕಾಲನ್ನು

ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳಂತೆ. ತನ್ನನ್ನು ಕಾಶಿಯಾತ್ರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಲು ಬಿಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ, ಕಾಶೀ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಮೇಲೆ ಆಣೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳಂತೆ. ಸುಮಾರು ಒಂದು ತಾಸಿನಷ್ಟು ಸಮಯ ಭಟ್ಟರು ಏನೇ ಸಮಜಾಯಿಸಿ ನೀಡಿದರೂ ಒಪ್ಪದ 85 ವಯಸ್ಸಿನ ಮುದುಕಿ ಗಂಗೆ ಕಾಲನ್ನು ಬಿಡದೇ ಹೋದಾಗ, ಸೋತ ಭಟ್ಟರು ಕನಿಷ್ಠ 15 ಸಾವಿರ ಹಣ ನೀಡಿದರೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಬೇರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಲಾ 25 ಸಾವಿರ ಹಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಭಟ್ಟರು, ಗಂಗೆಗೆಂದು ರಿಯಾಯಿತಿ ತೋರಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಗಂಗೆ ಹಣ ಕೂಡಿಸ ತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ ಗಂಗೆ ಅದುವರೆಗೆ ಒಟ್ಟಾದ ಎಲ್ಲ ಹಣವನ್ನು ಹಾಗೂ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪಾಸ್ ಬುಕ್ ಅನ್ನೂ ನನ್ನ ಮುಂದಿಟ್ಟು, 'ಮಾಬ್ಬು, ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಿ ಒಟ್ಟು ಎಷ್ಟಿದೆ ನೋಡು ಎಂದಳು. ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಗಂಗೆಗೆ ಹಣದ ಲೆಕ್ಕ ತಿಳಿದಿದೆಯಾದರೂ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪಾಸ್‌ಬುಕ್ ಓದಲು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಗೆಯ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ 8 ಸಾವಿರ, ಹಾಗೂ ನಗದು 2 ಸಾವಿರ, ಒಟ್ಟು 10 ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಇರುವುದನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಗಂಗೆಯ ಮುಖ

ಒಮ್ಮೇಲೆ ಬಾಡಿ ಹೋದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಗೋಕರ್ಣದ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಹಣಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ 5 ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಕಡಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಗಂಗೆ ಪೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮಾತೇ ನಿಂತು ಹೋದಂತಿತ್ತು. ಆಗ ನನಗೆ ಭಟ್ಟರ ಉದ್ದೇಶ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಬಡವಿ ಗಂಗೆಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ತೋರಿದ ಹಾಗೂ ಆಯಿತು, ಅಷ್ಟೊಂದು ಹಣ ಒಟ್ಟು ಮಾಡಲು ಗಂಗೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋದಾಗ ಅವಳ ಕಾಟದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೂ ಆಯಿತು ಎಂದಿರಬಹುದು.

ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸಾಗಹಾಕಲು ಭಟ್ಟರು ಏನೇ ಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಗಂಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಶಿಯ ವಿಶ್ವನಾಥನನ್ನು ಕಾಣುವ ತನ್ನ ಹಠವನ್ನು ಬಿಡುವಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಾರನೇ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದವಳೇ ಗಂಗೆ ನನ್ನನ್ನೆದ್ದೇಳಿಸಿ, 'ಮಾಬ್ಬು, ಈ ದುಡ್ಡನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು. ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿದ್ದ ದುಡ್ಡನ್ನೂ ತಂದಿಡು. ನಾನು ಇನ್ನೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಊರು ತಿರುಗಿ ಕಡಿಮೆ ಬಿದ್ದ ದುಡ್ಡನ್ನು ಒಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರ್ತೇನೆ. ಆಮೇಲೆ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸೇರ್ಪೆ ಕೊಟ್ಟರಾಯ್ತು' ಎಂದವಳೇ ತಿಂಡಿಯನ್ನೂ ತಿನ್ನದೆ ಹೊರಡಲು ಅಣಿಯಾಗಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ನನಗೆ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ 85 ರ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಾದರೂ ಕಾಶಿಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವ ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಹೊತ್ತ ಗಂಗೆಯನ್ನೇ ತಡೆಕಟ್ಟಿದುದಿಂದು ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದೆ. ವಿಶ್ವನಾಥನಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗಿರುವ ಭಕ್ತಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುತ್ತಲಿದ್ದೆ. ಆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಗಂಗಾದೇವಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದಳು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಿಶ್ವನಾಥನೇ ಇವಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿರಬಹುದು ಎನಿಸಿತ್ತು. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಹಣವನ್ನೂ ನಾನೇ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ನನ್ನ ಮಾತಿಂದಿಂತೆ ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜಿನುಗಿದ ಸಂತಸದ ಆ ಭಾವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಗಂಗೆಯ ನೆನಪಾದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಬಹುಶಃ ಅವಳ ಮುಖದ ಅದೇ ಸಂತಸದ ಭಾವ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಬಂದಂತೆ ಭಾವವಾಗಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ.... ಗಂಗೆ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದವಳು ವಿಶ್ವನಾಥನಲ್ಲಿಯೇ ಲೀನವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಇನ್ನೆಂದೂ ಬರಲಾರಳು. ಬಹುಶಃ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾಗಿದ್ದ ಗಂಗೆ ವಿಶ್ವನಾಥನಿಗಾಗಿಯೇ ಕಾದಿದ್ದಳೋ ಏನೋ. ನನಗಂತೂ ನನ್ನ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಅನುಭವಿಸಲು ಧನ್ಯತಾ ಭಾವ ಗಂಗೆಯಿಂದ ದೊರಕಿದೆ. ಗಂಗೆ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅದೇ ಸಂತಸದ ಭಾವದಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ■